

ผลของโปรแกรมส่งเสริมการรับรู้สมรรถนะแห่งตนต่อพฤติกรรม การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของมารดาวัยรุ่นในชุมชน

เสาวลักษณ์ คำทอง* มยุรี นีรัตธราตรี*

บทคัดย่อ

มารดาวัยรุ่นเป็นกลุ่มที่มีอัตราการเลี้ยงลูก
ค่อนข้างต่ำ และเสี่ยงต่อการเกิดปัญหาในการเลี้ยงลูก
ด้วยนมแม่ การวิจัยแบบกึ่งทดลองนี้มีวัตถุประสงค์
เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมส่งเสริมการรับรู้สมรรถนะ
แห่งตนต่อพฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของมารดา
วัยรุ่นในชุมชน กลุ่มตัวอย่างเป็นมารดาวัยรุ่นครรภ์แรก
หลังคลอด 1 สัปดาห์ ในพื้นที่ตำบลคลองหนึ่งถึง
คลองเจ็ด อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี คัดเลือก
กลุ่มตัวอย่างตามเกณฑ์ที่กำหนดจำนวน 60 ราย
แบ่งเป็นกลุ่มควบคุม 30 ราย กลุ่มทดลอง 30 ราย
โดยกลุ่มควบคุมได้รับการดูแลตามปกติ กลุ่มทดลอง
ได้รับโปรแกรมส่งเสริมการรับรู้สมรรถนะแห่งตน
ในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ร่วมกับการดูแลตามปกติ
เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบบันทึกข้อมูลส่วนบุคคล
และแบบสังเกตพฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่

วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการใช้
สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's
Product-moment Correlation Coefficient) ผลการ
ศึกษาพบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรม
การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ($\bar{X} = 51.80$, $SD = 5.37$)
สูงกว่า กลุ่มควบคุม ($\bar{X} = 33.60$, $SD = 6.53$)
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < .001$) ผลการวิจัยนี้
สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการเสริมสร้างสมรรถนะ
ให้มารดาวัยรุ่นในชุมชนมีความมั่นใจในการให้นมแม่
และประสบความสำเร็จในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่

คำสำคัญ: การรับรู้สมรรถนะแห่งตน, พฤติกรรม
การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่, มารดาวัยรุ่นใน
ชุมชน

บทนำ

น้ำนมแม่เป็นอาหารที่สำคัญและจำเป็นต่อทารก เพราะนอกจากจะอุดมด้วยสารอาหารที่ครบถ้วน เพียงพอและเหมาะสมกับความต้องการของทารกแล้วยังมีสารจำเป็นที่อาหารทดแทนนมแม่ในท้องตลาดปัจจุบันไม่มีอีกหลายชนิด เช่น สารต่อต้านเชื้อโรคและสารภูมิคุ้มกันโรค ที่ช่วยให้ทารกมีภูมิคุ้มกันโรค ในขณะที่ร่างกายยังสร้างภูมิคุ้มกันได้น้อย การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่มีประโยชน์อย่างยิ่งทั้งต่อทารกและตัวมารดา ทำให้เจริญเติบโตสมวัย แข็งแรงและทำให้พัฒนาระดับสติปัญญาของทารก นอกจากนี้มารดาที่เลี้ยงทารกด้วยนมตนเอง จะมีรูปร่างดีไม่อ้วน เพราะได้ใช้ไขมันที่สะสมไว้ในระหว่างตั้งครรภ์มาผลิตน้ำนมให้ทารกลดอัตราเสี่ยงต่อการเป็นมะเร็งเต้านม มดลูกกลับเข้าสู่สภาพเดิมเร็วขึ้น รวมทั้งไม่เสียเวลาในการเตรียมและประหยัทรายจ่ายภายในครอบครัว ส่วนทางด้านจิตสังคมมารดาสามารถพัฒนาและปรับตัวต่อการเป็นมารดาได้อย่างรวดเร็วและสมบูรณ์¹ องค์การอนามัยโลก² ได้สนับสนุนให้มีการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เพียงอย่างเดียวจนถึง 6 เดือน หลังจากนั้นจึงให้อาหารเสริมตามวัยควบคู่กับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่จนลูกอายุ 2 ปี กระทรวงสาธารณสุขได้กำหนดนโยบายส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 ได้กำหนดเป้าหมายให้เลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวน้อยกว่า 6 เดือนให้ได้ร้อยละ 30 แต่จากการสำรวจพบว่าประเทศไทยมีอัตราการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวน้อยกว่า 6 เดือน ในปีพ.ศ. 2550 และ 2551 ร้อยละ 14.5 และ 24.5³ ตามลำดับ จังหวัดปทุมธานีซึ่งเป็นพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยแม้ว่าจะมีอัตราการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวน้อยกว่า 6 เดือนเพิ่มขึ้น ในปีพ.ศ. 2552-2555 คือ ร้อยละ 13.72, 17.70, และ 29.85

ตามลำดับ แต่ก็ยังมีอัตราเพิ่มขึ้นที่ต่ำกว่าเป้าหมายที่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 กำหนดไว้⁴ อีกทั้งยังพบว่าในปีพ.ศ. 2555 มีอัตราที่ลดลงเหลือเพียงร้อยละ 15.52 กลุ่มมารดาวัยรุ่นเป็นกลุ่มสำคัญ ที่ควรให้ความสนใจ เนื่องจากกลุ่มนี้สามารถที่จะเป็นตัวแทนของมารดาวัยเจริญพันธุ์ทั้งโลกปัจจุบันและอนาคต นอกจากนี้ยังพบว่าการคลอดบุตรของวัยรุ่นไทยหรือสตรีตั้งครรภ์อายุ 15-19 ปี ที่มาคลอดมีจำนวนเพิ่มขึ้นจาก 92,704 คน ในปีพ.ศ. 2551 เป็น 109,520 คน ในปีพ.ศ. 2555⁵ พบว่า กลุ่มมารดาวัยรุ่นสามารถเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว 6 เดือน ร้อยละ 12.1⁴ จากการที่มารดาวัยรุ่นเลี้ยงลูกด้วยนมแม่น้อยกว่ากลุ่มอื่นและมีระยะเวลาในการให้นมบุตรค่อนข้างสั้น อาจเนื่องมาจากวัยรุ่นเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ และมีลักษณะยึดตัวเองเป็นศูนย์กลาง ยังขาดวุฒิภาวะทางอารมณ์ซึ่งยังไม่พร้อมที่จะเป็นมารดาจึงมักจะนึกถึงแต่ความต้องการของตนเอง ก่อนที่จะสนองความต้องการของบุตร การให้บุตรดูตนเองจึงเป็นความยุ่งยากลำบากและรบกวนความสะดวกสบายของตนเอง ประกอบกับไม่มีประสบการณ์ในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่จึงขาดความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่^{6, 7} ซึ่งถ้าหากมารดาวัยรุ่นได้รับการส่งเสริมให้มีความเชื่อในความสามารถของตนเองก็จะมีความอดทนที่จะใช้ความพยายามมากขึ้นที่จะพยายามเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ให้ประสบความสำเร็จ⁸ การรับรู้สมรรถนะของตนเอง เป็นสิ่งที่สำคัญที่ทำให้บุคคลเกิดความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองที่จะกระทำพฤติกรรมนั้นๆให้สำเร็จ การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เป็นพฤติกรรมสุขภาพพฤติกรรมหนึ่งที่สามารถกระทำต่อบุตรเพื่อสร้างเสริมให้บุตรมีสุขภาพที่ดี แข็งแรงซึ่งพฤติกรรมสุขภาพในแต่ละบุคคลนั้นจะแตกต่างกันไป

ขึ้นอยู่กับลักษณะปัจจัยต่างๆที่เกี่ยวข้อง ปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ถูกศึกษาอย่างกว้างขวาง คือ การรับรู้สมรรถนะแห่งตน (Perceived Self-efficacy) ซึ่งมีบทบาทสำคัญต่อการกระทำของบุคคล เนื่องจากเป็นการประเมินตัดสินของบุคคลว่าตนมีความสามารถที่จะกระทำพฤติกรรมนั้นได้สำเร็จ⁹ และมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมสุขภาพของบุคคล การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวด้านานถึง 6 เดือน จะส่งผลดีทั้งต่อสุขภาพมารดาทารก ลดค่าใช้จ่ายในครอบครัว เกิดประโยชน์ต่อสังคม และประเทศชาติ แต่หน่วยงานยังไม่ประสบความสำเร็จในการทำให้มารดาเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวด้านานถึง 6 เดือนหลังจากจำหน่ายจากโรงพยาบาล เนื่องจากบุคลากรไม่สามารถติดตามช่วยแก้ไขปัญหามารดาให้นมแม่ที่บ้านได้อย่างเพียงพอ แม้จะมีการส่งต่อให้เจ้าหน้าที่สถานีนามักดูแลต่อแต่การติดตามเยี่ยมบ้านไม่ทันต่อการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งในระยะ 1-2 สัปดาห์แรกหลังคลอดนี้ ครอบครัวและผู้ใกล้ชิดมารดามีอิทธิพลต่อการสนับสนุนหรือขัดขวางการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ โดยเฉพาะมารดาที่ยังขาดประสบการณ์ ไม่มั่นใจในตนเองเมื่อพบปัญหาการให้นมแม่ ขาดผู้ให้คำปรึกษาที่ถูกต้อง เกิดความท้อแท้ ทำให้เลิกล้มความตั้งใจหรือมีการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เป็นระยะเวลาสั้นๆ¹⁰

ดังนั้นกลุ่มมารดาวัยรุ่นหลังคลอดหลังจากออกจากโรงพยาบาล เมื่อกลับไปสู่ชุมชนเพื่อเลี้ยงลูกที่บ้าน จึงเป็นกลุ่มที่ควรให้ความสำคัญ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการนำแนวคิดทฤษฎีการรับรู้สมรรถนะแห่งตน⁹ สถานการณ์และความสำคัญของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่โดยนำแนวคิดเกี่ยวกับแหล่งการเรียนรู้ คือ การมีรูปแบบของการให้ความรู้ คำแนะนำ วิธีการปฏิบัติตนในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ มาประยุกต์ในการพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมการรับรู้สมรรถนะแห่งตน

ในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ให้กับมารดาวัยรุ่นในชุมชน เพื่อนำผลการศึกษาไปประกอบเป็นแนวทางการวางแผนส่งเสริมมารดาให้มั่นใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างต่อเนื่องนาน 6 เดือน สอดรับกับนโยบายของประเทศในเรื่องการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ อีกทั้งเป็นแนวทางสำหรับผู้ดูแลหรืออาสาสมัครชุมชน ในการให้ความช่วยเหลือแก่มารดาในระยะหลังคลอด ให้มีความพร้อมในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างถูกต้องเหมาะสมและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำแนวคิดทฤษฎีการรับรู้สมรรถนะแห่งตนของแบนดูรา⁹ มาประยุกต์ในการจัดโปรแกรมส่งเสริมการรับรู้สมรรถนะแห่งตนให้กับมารดาวัยรุ่น เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ซึ่งวิธีการพัฒนาการรับรู้สมรรถนะแห่งตนโดยการสร้างการรับรู้สมรรถนะแห่งตนต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่งนั้นเกิดจากการเรียนรู้ข้อมูลที่ได้จากแหล่งต่างๆ 4 แหล่ง ดังนี้คือ 1) ประสบการณ์หรือการกระทำที่ประสบผลสำเร็จด้วยตนเอง 2) การสังเกตตัวเองหรือการสังเกตประสบการณ์ของผู้อื่น 3) การได้รับคำแนะนำหรือการชักจูงด้วยคำพูด และ 4) สภาวะทางสรีระและอารมณ์ จากแนวทางดังกล่าวข้างต้น ผู้ศึกษาวิจัยจึงนำมาประยุกต์ในการจัดโปรแกรมส่งเสริมการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ให้กับมารดาวัยรุ่นในชุมชน ซึ่งโปรแกรมนี้ได้จัดกิจกรรมแบ่งเป็น 4 ระยะ คือ

ระยะที่ 1: พบมารดาหลังคลอดหลังจำหน่ายจากโรงพยาบาล 1 สัปดาห์ เพื่อส่งเสริมความมั่นใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่หลังคลอด กิจกรรมประกอบด้วย การสร้างอารมณ์ทางบวกให้กับมารดา การพูดชักจูงและให้กำลังใจว่ามารดาสามารถเลี้ยงลูก

ด้วยนมแม่ได้ ให้มารดามีโอกาสสังเกตผ่านตัวเบบที่เป็นสัญลักษณ์จากแผ่นพลิก CD และคู่มือการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ พร้อมทั้งฝึกทักษะและประสบการณ์การให้นมแม่ด้วยตนเองจนเกิดความมั่นใจ และตอบข้อสงสัยของมารดาในอุปสรรคต่างๆที่มีผลต่อการให้นมมารดา

ระยะที่ 2: ติดตามพบมารดาหลังคลอด 2 สัปดาห์ เพื่อส่งเสริมและช่วยเหลือให้มารดาที่มีความมั่นใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่มากขึ้น กิจกรรมประกอบด้วยการสังเกตพฤติกรรมกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่หลังคลอด การสร้างอารมณ์ทางบวกให้กับมารดา การพูดชักจูงและให้กำลังใจว่ามารดาสามารถเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ได้ ช่วยให้มารดาฝึกทักษะการให้นมแม่ที่ถูกต้องและเกิดความมั่นใจ ตอบข้อสงสัยต่างๆในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่

34

ระยะที่ 3: ติดตามพบหลังคลอด 12 สัปดาห์ เพื่อประเมิน ติดตาม และกระตุ้นเตือนการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ กิจกรรมประกอบด้วยการประเมินและสอบถามปัญหาการให้นมแม่ และให้คำแนะนำช่วยเหลือแก้ไขปัญหาพร้อมทั้งให้มารดาได้ระบายความรู้สึกต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ และให้กำลังใจ

ระยะที่ 4: ติดตามหลังคลอด 16 สัปดาห์ ทางโทรศัพท์ เพื่อประเมิน ติดตาม และกระตุ้นเตือนการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ กิจกรรมประกอบด้วยการประเมินและสอบถามปัญหาการให้นมแม่ทางโทรศัพท์ และให้มารดาได้ระบายความรู้สึกต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ และให้กำลังใจ ในกรณีติดตามทางโทรศัพท์ไม่ได้ผู้วิจัยจะใช้การติดตามโดยการเยี่ยมบ้าน

ระยะที่ 5: ติดตามหลังคลอด 24 สัปดาห์ ทางโทรศัพท์ เพื่อประเมิน ติดตาม และกระตุ้นเตือนการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ กิจกรรมประกอบด้วยการประเมินและสอบถามปัญหาการให้นมแม่ และให้คำแนะนำ ช่วยเหลือแก้ไขปัญหาพร้อมทั้งให้มารดา

ได้ระบายความรู้สึกต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ และให้กำลังใจ ในกรณีติดตามทางโทรศัพท์ไม่ได้ผู้วิจัยจะใช้การติดตามโดยการเยี่ยมบ้าน

วิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi Experimental Research) เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมส่งเสริมการรับรู้สมรรถนะแห่งตนต่อพฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของมารดาวัยรุ่นในชุมชน ซึ่งเป็นการศึกษาแบบที่มีกลุ่มควบคุมและมีการทดสอบก่อนและหลังการทดลอง (The Pretest-Posttest Control Group Design) กลุ่มทดลอง คือ กลุ่มตัวอย่างมารดาวัยรุ่นในชุมชนที่ได้รับโปรแกรมส่งเสริมการรับรู้สมรรถนะแห่งตน

กลุ่มควบคุม คือ กลุ่มตัวอย่างมารดาวัยรุ่นในชุมชนที่ไม่ได้รับการดูแลตามปกติ การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของมารดาวัยรุ่นในชุมชน ระหว่างกลุ่มที่ได้รับโปรแกรมส่งเสริมการรับรู้สมรรถนะแห่งตนกับกลุ่มที่ไม่ได้รับการดูแลตามปกติ

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ มารดาวัยรุ่นในชุมชนตำบลคลองหนึ่งถึงตำบลคลองเจ็ด อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี คำนวณขนาดตัวอย่างจากค่าขนาดอิทธิพล (Effect Size) โดยใช้ Power Analysis ซึ่งอ้างอิงจากผลการศึกษาที่ผ่านมา เรื่องผลของโปรแกรมส่งเสริมการรับรู้สมรรถนะแห่งตนต่อพฤติกรรมและระยะเวลาในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของมารดาทำงานนอกบ้านที่มีบุตรคนแรก⁹ ใช้กลุ่มตัวอย่างขนาด 26 ราย ในแต่ละกลุ่ม และเพื่อทดแทนการสูญหายของกลุ่มตัวอย่างที่อาจเกิดขึ้น ผู้วิจัยจึงเพิ่มกลุ่มตัวอย่างอีกกลุ่มละ ร้อยละ 20 (Attrition Rate) เป็นกลุ่มละ 30 ราย การวิจัยครั้งนี้จึงได้กลุ่ม

ตัวอย่างทั้งหมด 60 ราย โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 30 ราย และกลุ่มควบคุม 30 ราย ระยะเวลาในการศึกษาตั้งแต่เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2555 ถึงเดือนธันวาคม พ.ศ. 2557

เก็บรวบรวมข้อมูลหลังจากได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคนมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ชุดที่ 2 หนังสือรับรองเลขที่ 013/2555 รหัสโครงการ 007/2555 ลงวันที่ 31 พฤษภาคม พ.ศ. 2555 ผู้วิจัยประสานงานกับองค์การบริหารส่วนตำบล และโรงพยาบาลคลองหลวง อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยเข้าพบกลุ่มตัวอย่างคือมารดาวัยรุ่นครรภ์แรกหลังคลอด ทำการอธิบายให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ และวิธีดำเนินการวิจัย โดยขออนุญาตเยี่ยมบ้านกลุ่มตัวอย่าง และยึดหลักการพิทักษ์สิทธิ์ด้วยความสมัครใจในการเก็บข้อมูลและในกระบวนการศึกษา ข้อมูลจะเป็นความลับ และขออนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษร ทำการเก็บข้อมูลในกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองจำนวนกลุ่มละ 30 คน ในระยะหลังคลอด 1 สัปดาห์ จนกระทั่ง 24 สัปดาห์ตามขั้นตอนที่กำหนดในชุมชนตำบลคลองหนึ่งถึงตำบลคลองเจ็ด อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

1. แบบบันทึกข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วย ข้อมูลเกี่ยวกับ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัว ลักษณะครอบครัว ระยะเวลาในการลาคลอด ระยะเวลาที่ตั้งใจจะเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ที่อยู่ปัจจุบัน เบอร์โทรศัพท์ที่สามารถติดต่อได้ วันกำหนดคลอด วัน-เวลาที่คลอดจริง น้ำหนักทารกแรกคลอด วันที่จำหน่ายจากโรงพยาบาลและวันนัดมาตรวจหลังคลอดของมารดา

2. แบบประเมินพฤติกรรมกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ผู้วิจัยดัดแปลงมาจากแบบประเมินพฤติกรรมกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของ นันทพร พวงแก้ว⁹ และจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องสำหรับการประเมินความสามารถในการปฏิบัติการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ประกอบด้วย แบบประเมินพฤติกรรมกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ และการป้อนนมแม่ด้วยถ้วย จำนวน 30 ข้อ มีช่วงคะแนนอยู่ระหว่าง 0-60 คะแนน โดยช่วงคะแนน 0-47 (น้อยกว่าร้อยละ 80 ของคะแนนทั้งหมด) หมายถึง มารดามีพฤติกรรมกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ไม่ถูกต้องเหมาะสม และช่วงคะแนน 48-60 (มากกว่าหรือเท่ากับร้อยละ 80 ของคะแนนทั้งหมด) หมายถึง มารดามีพฤติกรรมกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ได้ถูกต้องเหมาะสม ผู้วิจัยนำแบบประเมินพฤติกรรมกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่มาหาค่าดัชนีความตรงกันตามเนื้อหาของแบบประเมินทั้งหมด (Content Validity Index หรือ CVI) ได้ค่าเท่ากับ 0.86 ตรวจสอบค่าความเชื่อมั่นในการสังเกตของผู้สังเกต (Inter-observer Reliability)¹¹ ได้ค่าความเชื่อมั่นในการสังเกตของผู้สังเกตของแบบประเมินพฤติกรรมกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เท่ากับ 0.90

3. แบบบันทึกการติดตามการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ผู้วิจัยได้ดัดแปลงมาจาก ศิริขวัญ พรหมจำปา¹² เพื่อบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับการติดตามเยี่ยมมารดาทางโทรศัพท์ ผู้วิจัยนำแบบบันทึกการติดตามการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ไปตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 2 ท่าน ซึ่งเป็นอาจารย์พยาบาลผู้เชี่ยวชาญในด้านการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ 1 ท่าน และพยาบาลผู้เชี่ยวชาญด้านการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในคลินิกนมแม่ 1 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและเหมาะสม

จนมีความเห็นตรงกันจึงนำมาใช้ในการศึกษา

4. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ โปรแกรมส่งเสริมการรับรู้สมรรถนะแห่งตน ซึ่งผู้วิจัยได้ปรับปรุงโดยอาศัยกรอบแนวคิดทฤษฎีการรับรู้สมรรถนะแห่งตนของเบนดูรา³ และจากการศึกษาค้นคว้าจากตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ประกอบด้วยตัวแบบสัญลักษณ์ผ่านสื่อ ได้แก่ คู่มือการตุน “นมแม่..สู่ความสำเร็จ” ผู้วิจัยได้ดัดแปลงมาจาก ศิริขวัญ พรหมจำปา¹² และผู้วิจัยได้สร้างแผนพับ และ CD การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่จากการค้นคว้าตำรา งานวิจัยและคู่มือต่างๆ ร่วมด้วยคู่มือให้ความรู้เกี่ยวกับวิธีการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ผู้วิจัยนำไปตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 4 ท่าน ประกอบด้วย อาจารย์พยาบาลสาขาวิชาการพยาบาลกุมารเวชศาสตร์ 1 ท่าน อาจารย์พยาบาลสาขาวิชาการพยาบาลสูติศาสตร์ 1 ท่าน พยาบาลผู้เชี่ยวชาญด้านการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในคลินิกนมแม่ 1 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีการผลิตสื่อจำนวน 1 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของเนื้อหา ความเหมาะสมของภาษาที่ใช้และการสื่อความหมาย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS / PC (Statistical Package for Social / for Window) กำหนดระดับความมีนัยสำคัญที่ 0.05 โดยวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

1. แจกแจงความถี่และคำนวณค่าร้อยละของข้อมูลส่วนบุคคล ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
2. เปรียบเทียบข้อมูลส่วนบุคคลระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมด้วยการวิเคราะห์ Chi-square Test
3. เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนน

พฤติกรรมกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ด้วยสถิติ T-test

4. หาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของมารดาวัยรุ่นกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวในระยะเวลา 6 เดือน โดยใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's Product-moment Correlation Coefficient)

ผลการศึกษา

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างพบว่า มารดาวัยรุ่นทั้งในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมส่วนใหญ่มีอายุใกล้เคียงกันคือ อายุ 17-19 ปี คิดเป็นร้อยละ 66.77 และ 73.33 ตามลำดับ กลุ่มทดลองส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับกำลังศึกษาเช่นเดียวกับกลุ่มควบคุม คิดเป็นร้อยละ 40 และ 43.33 ตามลำดับ กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างคิดเป็นร้อยละ 46.77 และ 63.33 ตามลำดับ กลุ่มทดลองมีรายได้ของครอบครัวต่อเดือนอยู่ระหว่าง 10,001-15,000 บาท กลุ่มควบคุมมีรายได้ของครอบครัวต่อเดือนอยู่ระหว่าง 5,001-10,000 บาท รวมทั้งลักษณะครอบครัวส่วนใหญ่เป็นครอบครัวขยายทั้งสองกลุ่ม นอกจากนี้ยังพบว่า ทั้งกลุ่มทดลองส่วนใหญ่ลาคลอด 3 เดือนและไม่ต้องลาคลอดเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 30 กลุ่มควบคุมส่วนใหญ่ลาคลอด 3 เดือน คิดเป็นร้อยละ 53.33

เมื่อทำการเปรียบเทียบข้อมูล อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ของครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมด้วยการวิเคราะห์ Chi-square Test พบว่าทั้ง 4 ปัจจัยไม่แตกต่างกัน ($p > .05$) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีคุณลักษณะทั่วไปใกล้เคียงกัน จึงไม่มีผลต่อการรับรู้สมรรถนะแห่งตนและพฤติกรรมกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ (ตารางที่ 1)

Table 1 Comparison of the Number and Percentage of the Experimental Group and the Control Group by Age, Level of Education, Occupation, Family Income, Family Characteristics and Maternity Leave.

General Characteristics	Experimental group		Control group		χ^2	p
	(n = 30)		(n = 30)			
	Number	%	Number	%		
Age (year)						
14-16	10	33.33	8	26.67	.317	.573
17-19	20	66.67	22	73.33		
Level of education						
Secondary school	10	33.33	10	33.33	.107	.948
High school/Vocational school	8	26.67	7	23.33		
Currently studying	12	40.00	13	43.33		
Occupation						
Trade/Small business	5	16.67	3	10.00	.278	.673
Agriculture	2	6.67	4	3.33		
Labor	14	46.67	19	63.33		
Unemployed	9	30.00	4	13.33		
Family income (Bath/month)						
≤ 5,000	2	6.67	9	30.00	.970	.710
5,001-10,000	9	30.00	10	33.33		
10,001-15,000	11	36.67	5	16.67		
>15,000	8	26.67	6	20.00		
Family Characteristics						
Nuclear family	10	33.33	9	30.00	.077	.781
Extended family	20	66.67	21	70.00		
Maternity leave (month)						
1	8	26.67	7	23.33	.056	.813
2	4	13.33	3	10.00		
3	9	30.00	16	53.33		
No maternity leave	9	30.00	4	13.33		

2. พฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมในระยะ 1 สัปดาห์ หลังคลอด ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$) ค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมการเลี้ยงลูก

ด้วยนมแม่ ในระยะ 24 สัปดาห์หลังคลอด พบว่า กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$) (ตารางที่ 2)

Table 2 Comparison of Mean Score of the Breastfeeding Behavior Between the Experimental Group and the Control Group at 1st Week Postpartum and 24th Week Postpartum.

Breastfeeding behavior	Experimental group (N = 30)		Control group (N = 30)		t	p
	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD		
At 1 st week postpartum	27.23	4.34	28.10	5.18	.703	.485
At 24 th week postpartum	51.80	5.37	33.60	6.53	11.799	.000**

** $p < .001$

38

3. ความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนพฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่กับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวยุติในระยะเวลา 6 เดือน พบว่า คะแนนพฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่หลังการศึกษาในกลุ่มทดลอง มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวยุติในระยะเวลา 6 เดือน

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < .05$) ($r = .290$) ขณะที่คะแนนพฤติกรรมในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในกลุ่มควบคุมไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวยุติในระยะเวลา 6 เดือน ($r = -.325$) (ตารางที่ 3)

Table 3 Correlation of the Breastfeeding Behavior Score and Exclusive Breastfeeding Between the Experimental Group and the Control Group at 6th Month Postpartum.

Sample group	r	p
Experimental groups	.290*	.040
Control groups	-.325	.080

* $P < .05$

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้ได้ตั้งสมมติฐานเพื่อการทดสอบคือ พฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของมารดาวัยรุ่นของกลุ่มที่ได้รับโปรแกรมส่งเสริมการรับรู้สมรรถนะแห่งตน สูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการดูแลตามปกติ

ผลการศึกษาพบว่า มารดาวัยรุ่นที่ได้รับโปรแกรมส่งเสริมการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่มีคะแนนพฤติกรรมในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่มีคะแนนพฤติกรรมในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ($\bar{X} = 51.80$, $SD = 5.37$) สูงกว่ามารดาวัยรุ่นกลุ่มที่ได้รับการดูแลตามปกติ ($\bar{X} = 33.60$, $SD = 6.53$) ในระยะหลังคลอด 24 สัปดาห์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < .01$) และการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของมารดาวัยรุ่นที่ได้รับโปรแกรมส่งเสริมการรับรู้สมรรถนะแห่งตน ร่วมกับการพยาบาลตามปกติ ($r = .290$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < .05$) แสดงว่า มารดาที่ได้รับโปรแกรมส่งเสริมการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ มีพฤติกรรมในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ที่ถูกต้องและเหมาะสมมากกว่ามารดาที่ได้รับการดูแลตามปกติ ซึ่งสามารถอธิบายเหตุผลได้คือการที่มารดาวัยรุ่นกลุ่มทดลองได้รับเยี่ยมบ้านเพื่อการชี้แนะเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่จากผู้วิจัยเป็นรายบุคคล ในระยะ 1 สัปดาห์หลังคลอด ระยะ 2 สัปดาห์หลังคลอด ระยะ 12 สัปดาห์หลังคลอด และระยะ 24 สัปดาห์หลังคลอด ซึ่งการไปเยี่ยมที่บ้านเพื่อชี้แนะนี้เป็นวิธีการช่วยเหลือที่เหมาะสม ทำให้มารดาวัยรุ่นกลุ่มทดลองมีความมั่นใจในแต่ละขั้นตอนในการปฏิบัติการณ์นมแม่ และมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทำให้สามารถมีพฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม โดยเมื่อมารดาปฏิบัติไม่ถูกต้องในวิธีการให้นมแม่ รวมทั้งอุปสรรค

ต่าง ๆ ในการให้นมบุตร ผู้วิจัยจะให้ความช่วยเหลือและชี้แนะเพิ่มเติมในการปฏิบัติที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับมารดาในแต่ละราย พร้อมทั้งให้การสนับสนุนในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ให้กำลังใจและชมเชยเมื่อมารดามีพฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ที่ถูกต้อง ซึ่งการสนับสนุนนั้น จะทำให้บุคคลมีจิตใจที่เข้มแข็งลดความกดดันภายใน เสริมสร้างความเชื่อมั่น เกิดความมั่นใจในการเผชิญปัญหา และอดทนต่อปัญหาที่เกิดขึ้นส่งผลผลักดันให้บุคคลนั้นเกิดพฤติกรรมและการปฏิบัติตัวที่เพิ่มพูนศักยภาพในตัวเอง¹³ มารดาวัยรุ่นกลุ่มทดลองจึงมีพฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ที่เหมาะสม ผู้วิจัยได้มีการติดตามและกระตุ้นเตือนมารดาวัยรุ่นกลุ่มทดลอง โดยการใช้โทรศัพท์ในระยะ 16 สัปดาห์หลังคลอด และระยะ 24 สัปดาห์หลังคลอด ซึ่งผู้วิจัยได้โทรศัพท์ติดตามประเมินและสอบถามปัญหาการให้นมแม่ ให้คำแนะนำ ให้การช่วยเหลือแก้ไขปัญหาก็ให้กำลังใจ พร้อมทั้งกระตุ้นเตือน โดยจะเน้นย้ำให้มารดาวัยรุ่นกลุ่มทดลองมีความมั่นใจในการปฏิบัติพฤติกรรมและคงไว้ซึ่งการมีพฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ที่ถูกต้องเหมาะสมต่อไป

จึงสรุปได้ว่า เมื่อมารดาวัยรุ่นในชุมชนได้รับการส่งเสริมการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ซึ่งเริ่มตั้งแต่ในระยะ 1 สัปดาห์หลังคลอดแล้ว จะทำให้มารดาวัยรุ่นมีความมั่นใจในตนเองมากขึ้น เกิดความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองที่จะเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ให้สำเร็จ มีการเรียนรู้และพัฒนาบทบาทของการเป็นมารดามากขึ้น ส่งผลทำให้มีพฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ที่ถูกต้องและเหมาะสม กล่าวคือ มารดาวัยรุ่นที่มีการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่สูง จะมีพฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ที่ดี ทั้งนี้อาจอธิบายเหตุผลได้ว่า การที่มารดาวัยรุ่นจะมีการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการเลี้ยงลูก

ด้วยนมแม่สูงได้นั้น ขึ้นอยู่กับโปรแกรมการส่งเสริมการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ โดยเกิดจากการเรียนรู้ข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ 4 แหล่ง คือ 1) การประสบความสำเร็จในการลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง กล่าวคือ มารดาวัยรุ่นที่ได้รับการฝึกการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่จนสามารถปฏิบัติได้ถูกต้อง จนเกิดความสำเร็จจะช่วยส่งผลให้มารดาวัยรุ่นมีการรับรู้สมรรถนะแห่งตนสูง และเมื่อมีการกระทำนั้นอีก จะสามารถกระทำกิจกรรมนั้นสำเร็จ 2) การได้รับประสบการณ์จากการสังเกตความสำเร็จของผู้อื่นผ่านตัวแบบ กล่าวคือ มารดาวัยรุ่นได้รับประสบการณ์ในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่จนสำเร็จจากผู้อื่นผ่านสื่อที่เป็นคู่มือการดูแลและสื่อแผ่นพับและ CD การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ทำให้มารดาวัยรุ่นรู้สึกว่าตนเองก็สามารถที่จะประสบความสำเร็จได้ ถ้ามีความพยายามจริงและไม่ย่อท้อ มีความตั้งใจให้มารดาวัยรุ่นปฏิบัติตามได้ 3) การได้รับคำแนะนำหรือการชักจูงด้วยคำพูด เป็นผลทำให้มารดาวัยรุ่นเลิกสงสัยในตัวเอง แต่เกิดกำลังใจ มีความพยายามมากขึ้นที่จะเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ให้สำเร็จ และ 4) การพัฒนาความพร้อมทางสภาพร่างกายและอารมณ์ โดยมีการสนับสนุนไม่ให้มารดาวัยรุ่นเกิดความเครียดหรือความวิตกกังวล รวมทั้งมีสภาพร่างกายที่แข็งแรง ซึ่งผลจากการศึกษาครั้งนี้ พบว่ามารดาวัยรุ่นในกลุ่มที่ได้รับโปรแกรมส่งเสริมการรับรู้สมรรถนะแห่งตน โดยเกิดจากการเรียนรู้ข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ 4 แหล่ง ดังกล่าวข้างต้น ร่วมกับการพยาบาลตามปกติ สามารถส่งเสริมให้มารดาวัยรุ่นมีความมั่นใจในสมรรถนะของตนเองสูงขึ้นซึ่งมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ที่ถูกต้องและเหมาะสมมากขึ้นด้วย¹² สนับสนุนแนวคิดทฤษฎีการรับรู้สมรรถนะแห่งตนของแบนดูรา⁸ สอดคล้องกับผลการศึกษเกี่ยวกับมารดาครรภ์แรก กลุ่มที่ได้รับ

โปรแกรมการส่งเสริมการรับรู้สมรรถนะของตนเอง ในระยะ 8 สัปดาห์หลังคลอด มีคะแนนเฉลี่ยความเชื่อในความสามารถตนเองสูงกว่าก่อนทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$) และมีคะแนนเฉลี่ยการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ก่อนคลอดสูงกว่าระยะหลังคลอด ก่อนกลับบ้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$) และมีการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว 6 เดือน ร้อยละ 77.1¹⁴ ในการพัฒนาให้บุคคลมีการรับรู้สมรรถนะแห่งตนเพิ่มขึ้นจากแหล่งสนับสนุน 4 แหล่ง อย่างเป็นแบบแผน คือ การจัดกิจกรรมให้กลุ่มตัวอย่างได้รับประสบการณ์ของความสำเร็จจากการปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง การได้รับประสบการณ์จากการสังเกตการณ์ปฏิบัติกิจกรรมของตัวแบบ การใช้คำพูด ชักจูง และการพัฒนาความพร้อมทางสภาพร่างกายและอารมณ์ให้เพิ่มขึ้นได้ และเป็นผลทำให้มารดาวัยรุ่นมีความมั่นใจในการปฏิบัติพฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ทำให้สามารถปฏิบัติพฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม จึงกล่าวได้ว่าผลของโปรแกรมการส่งเสริมสมรรถนะแห่งตนในครั้งนี้สามารถช่วยส่งเสริมการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่สำหรับมารดาวัยรุ่นที่มีบุตรคนแรกในชุมชน

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ใช้โปรแกรมส่งเสริมสมรรถนะแห่งตนในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ที่ผู้วิจัยพัฒนาแล้วประกอบการจัดการเรียนการสอนให้กับนักศึกษาพยาบาล ในรายวิชาการอนามัยชุมชนในการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ เพื่อให้เกิดสมรรถนะและเกิดพฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ที่ถูกต้องอย่างต่อเนื่อง

2. พัฒนาโปรแกรมส่งเสริมการรับรู้สมรรถนะแห่งตนประเด็นการเยี่ยมบ้านเพื่อส่งเสริมการเลี้ยงลูก

ด้วยนมแม่มาใช้พัฒนาศักยภาพของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข เช่น อาสาสมัครชุมชน เพื่อส่งเสริมสมรรถนะและพฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดี่ยวให้มีความต่อเนื่อง

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ในการให้ทุนสนับสนุนการวิจัย ขอขอบคุณโรงพยาบาลคลองหลวง อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการไปพบกลุ่มตัวอย่าง และขอขอบคุณความร่วมมือมารดาวัยรุ่นหลังคลอดในเขตพื้นที่ตำบลคลองหนึ่งถึงตำบลคลองเจ็ด อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ให้ความร่วมมือสละเวลาในการเข้าร่วมการวิจัย และแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษา

เอกสารอ้างอิง

1. Chatranon W, Chittinand S, Sawasdivorn S. Breastfeeding: Knowledge to practice. Bangkok: Bangkok Wetchasan, 2003.
2. World Health Organization. Global strategy for infant and young Child feeding. World health assembly, 2012.
3. Department of Health, Ministry of Public Health. Baby Friendly Hospital (Family's Bond of love project). Bangkok: 2008.
4. Department of Health, Ministry of Public Health. The Sai Yai Ruk Haeng Krob-Krua (Family's Bond of love project). Bangkok: 2012.
5. Bureau of the Permanent Secretary and Information and Communication Tech-

- nology Centre, Ministry of Social Development and Human Security. Adolescent fertility rate (per 1000 girls aged 15-19 years) 2008-2012. Bangkok: 2012.
6. Yoos L. Developmental issues and the choice of feeding method of adolescent Mothers. Journal of Obstetric Gynecological and Neonatal Nursing 1985; 24: 68-72.
7. Young M. Parenting during mid adolescence: A view of development theories and parenting behavior. Maternal-Child Nursing Journal 1988; 17: 1-12.
8. Bandura A. Social learning theory. New Jersey: Englewood Cliffs, 1997.
9. Pongkaew N. Effectsof self-efficacy promoting program on breastfeeding behavior and duration among first-time working mothers. [M.S. Thesis]. Bangkok: Faculty of Graduate Studies, Mahidol University, 2006.
10. Umbangthalud D. Promoting mothers for exclusive breastfeeding at home by community volunteer support continuously. [M.S. Thesis]. Bangkok: Faculty of Graduate Studies, Mahidol University, 2010.
11. Polit DF, Hungler BP. Nursing research : Principles and methods. 4thed. New York: Lippincott,1991.

12. Pomjumpa S. Effects of a perceived self-efficacy promoting program on breast feeding behavior among adolescent mothers. [M.S. Thesis]. Bangkok: Faculty of Nursing Thammasat University, 2008.
13. Beland I, Passon JY. Clinical nursing : Pathophysiological psychosocial approaches. 3rd ed. New York: MacMillan, 1981.
14. Kimphitak A, Lagampan S, Thiangtham W. The Effects of a Breastfeeding Self-efficacy Intervention in First-time Mothers. *Journal of Public Health* 2011; (40)2: 136-147.

The Effects of Promoting Self-Efficacy Program on Breast Feeding Behavior among Adolescent Mothers in Community

Saowaluk Khakhong* Mayuree Nirattharadorn*

ABSTRACT

Adolescent mothers constitute a group that practices breastfeeding at a rather low level and these mothers are in a high-risk group. The purpose of this quasi-experimental research was to study the effects of promoting a self-efficacy program on breastfeeding behavior among adolescent mothers in community. The sample group of adolescent mothers, in the one week postpartum period, and living in Khlong Nueng, Khlong Luang, Pathum Thani. The 60 adolescent mothers were selected through inclusion criteria and were divided equally in two groups: control and experimental. The samples in the control group received only routine care, whereas those in the experimental group participated in the perceived self-efficacy promoting program together with routine care. Data collection was carried out through a personal

data questionnaire and a breast feeding behavior observation form. The research employed descriptive statistics, independent t-test and Pearson's product-moment correlation coefficient to analyze data. The study revealed that the adolescent mothers in the experimental group had significantly higher mean scores of breastfeeding behavior ($X = 51.80$, $SD = 5.37$) compared with the mean scores of adolescent mothers in the control group ($X = 33.60$, $SD = 6.53$) at a level of $p < .001$. These results can be used as basic information to promote self-efficacy and breastfeeding ability on the part of adolescent mothers in community, resulting in successful breastfeeding.

Keywords: promoting self-efficacy, breastfeeding behavior, adolescent mothers in community